

Izhaja vsak de-
lavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144.—
za pol leta K 72.—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10.—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v Ko-
pitarjevi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
— upravnništva št. 328 —

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36.—
za en mesec K 12.—

DELA VSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN

Krivce iščejo.

Današnja številka demokratičnega gla-
sila »Jutra« ni zanimiva radi izvirnega po-
ročila o »zaroti proti ministru Pribičeviću«.
»Jutra« dela pač štimungo za svojega šefa
in proti njegovim nasprotnikom. Tudi ni
zanimiva radi izvirnega poročila o »Ljenu-
novem konfiteoru«. Vse to so drugi listi
že davno poročali. Zanimiva pa je zato,
ker se je spravila na verzičnike. Glasilo
bankokratov ter miljenec vseh verzičnikov
ujedinjenih v raznih demokratičnih klubih,
je smatralo za potrebno, ljudstvu nasuti
nekaj peska v oči. Blizajo se namreč vo-
litve in v Belgradu vlada demokratično-sa-
mostojna vlada, na ljubljanskem trgu raste
draginja, ljudstvo godrnja — slabe avspi-
cije za demokratično srpanko. Zato je »Ju-
tro« šlo in prineslo članek proti draginji in
proti verzičnikom. Če bi teh besed ne bila
mali hinavščina, bi morali reči, da se je
»Jutra« poboljšalo. Toda, kako naj verja-
memo, da so se demokratični verzičniki od-
čera do danes spremenili v socialno misleče
in rjoveče leve, ki hodijo okrog in iščejo
verzičnikov, da jih požrejo!

Tega pač noben ljubljčan ne verja-
me. Ljubljanski odirani reveži na kolodvo-
ru lahko vsak dan vidi stati po 40 vagonov
prešičev, ki so namenjeni za Italijo in Av-
strijo. Tam poleg vagonov stoje laški in
avstrijski meščarji in čakajo na g. Predo-
viča, ki od njega kupijo vse prešiče. Ta
gospod zasluži v petih minutah po 20.000
kron. In če ljubljanski mesarji zahtevajo
od g. Predoviča, naj jim od 40 vagonov
odstopi saj enega za ljubljanski trg, pravi:
»Kaj pa Ljubljana potrebuje prešičev! In
tako se godi, da je šla cena masti že do
64 kron in pojde celo na 70 kron. Pri tem
pa kmet nima od tega nobene koristi, ker
on mora prodati žival, in sicer pod
ceno. Izročen je na milost in nemilost
veletrgovcu, ki diktira cene — sebi v pro-
fit, kmetu in konzumentu v gorje.

Tako se pri nas dela draginja. In če
kdo izmed nezadovoljencev udari po takih
razmerah in po »ster«, ki take razmere
omogoča, pa pravijo izkoriščevalci, da se
tem ubija avtoriteta države, uničuje va-
luta in povzroča draginja. Konzument bi
moral menda na kolenih zahvaliti verzi-
čnike, da ga blagovolijo odirati. Le kdor je
tega herojstva zmožen, štejejo demokrati
med »državotvorni element«. Takih kuli-
jev seveda ni več veliko. Med delavci jih
prav gotovo ni, dvomimo celo, da bi jih
med uradniki kaj bilo, razun tistih, ki
iščejo kariero ne po svojih zmožnostih,
marveč po protekciji.

Ne iščite krivcev, gospodje demokrat-
je, druge, ko le v svojih lastnih vrstah. Te
so koruptne do jedra in niti »iniciativnost,
vztrajnost in energičnost«, katero hvalite v
g. namestniku Hribarju, vas ne bo ozdravila.
Stranka ljudskih izkoriščevalcev je obsi-
jena od ljudstva in noben Pilat ne izirga
krivcev ljudske nesreče njihovi usodi!

Protičeva akcija.

Belgrad, 31. avgusta. Kakor se dozna-
va, začne bivši ministrični predsednik Sto-
jan Protič v zvezi z narodnim poslancem
dr. Momčilom Ivaničem v najkrajšem času
v Belgradu izdajati nov list.

Zakonodajni odsek.

Belgrad, 31. avgusta. Ministrski svet
je danes sklenil, da se na prihodnjih mini-
strskih sejah zbere potrebno gradivo za
sestavo zakonov o administrativni razde-
litvi države, ureditvi državnega sveta,
glavne kontrole in ureditvi vrhovne cen-
tralne uprave. Ko bo ministrski svet te na-
črte dovršil, jih izroči zakonodajnemu od-
seku kot najnujnejše.

Belgrad, 31. avgusta. Dne 2. septem-
bra se bo vršila seja četrte sekcije zakono-
dajnega odseka, ki ima pretresati zakone
in uredbe ministrstev za pravosodje, ver-
stvo, vojno in zunanji poslovi ter ministr-
skega sveta. Sekcija še ni odredila dne-
nega reda za svoj sestanek. Dne 5. sep-
tembra ob 16. uri se bo vršila seja pete
sekcije zakonodajnega odseka, ki se bavi z
vprašanjem prometa, zgradb, poljedelstva,
gozdov in agrarne politike. Za to sejo je
odrejen nastopni dnevni red: Obvestilo
predsednika o predloženih odredbah in
predlog predsednika o načinu dela in po-
stopanja.

„Vojna ni izlet v kopališče.“

Črna napovedba Lloyd Georgea.

London, 30. avgusta. Včeraj je imel
Lloyd George v Barnsley-u govor, v ka-
terem je prorokoval težke čase. Ves svet
trpi na posledicah vojne, ki se jim ni mo-
goče izogniti. Ne moremo zahtevati, da se
po petletnem izdajanju milijard samo za
ubijanje in uničevanje vse tako lepo v redu
naprej vrši, kakor če bi bili na dopustu in
bi prišli iz kopališča čilejši, samo z manjšo
vsoto denarja v žepu, kot smo to imeli
pred dopustom. Ves svet trpi na depresiji.
Celo Amerika, ki je potegnila v vojni vse

premoženje Evrope nase in se je le dve
leti bojevala, trpi na večji depresiji kot
kdaj poprej. Ima do 4 milijone brezposel-
nih, ker nihče od nje ne kupuje. Svet je
radi vojne obubožal; vsled tega trpi An-
glija, ki je trgovec sveta. Čakajo nas težki
časi, ki se bodo pa mogoče zboljšali. Rav-
nati se moramo le po zdravem človeškem
razumu in izkušnjah; ne smemo izgubiti
poguma in svet bo prišel kmalu zopet v
pravi tir.

Jugoslavija in Češkoslovaška z orožjem proti
Madžarski.

Dunaj, 1. avgusta. (Izv.) V parlamen-
tarnih krogih mislijo, da ni izključeno, da
Češkoslovaška in Jugoslavija aktivno na-
stopita proti Madžarski, ker ne izpolnjuje
točno vseh mirovnih določb.

Praga, 1. septembra. (Izv.) Češkoslo-
vaška vlada je naročila svojemu poslaniku

v Parizu, da naj pri vrhovnem svetu inter-
venira radi Mažarske in izposluje, da se
Češkoslovaški da mandat, da z oboroženo
silo nastopi proti Mažarom. Vse priprave
so končane. Po vesteh se Jugoslavija naha-
ja v istem položaju.

Angleško-italijanska zveza in Sredozemsko
morje.

Atene, 31. avgusta. »Patris« javlja iz
Londona: »Daily Telegraph« piše, da sma-
tra italijanska vlada angleško-italijanski
sporazum v albanskem vprašanju kot uvod
za ožje angleško-italijansko sodelovanje o

vprašanjih, ki se tičejo Sredozemskega
morja. List pravi nadalje, da se italijansko-
angleški porazgovori v Londonu nikakor
ne dotikajo angleško-francoskih odnosov.

Mažari internirali v Baranji nad 2000 Jugo-
slovancev.

Belgrad, 1. septembra. (Izv.) Ministr-
stvo notranjih del je dobilo poročila, da
so Mažari pričeli internirati v Baranji
vse ljudi, ki so simpatizirali z Jugoslavijo,

in jim konfiscirali celo njihovo nepremično
premoženje. Iz zanesljivih virov se dozna-
va, da so Mažari dosedaj internirali nad
2000 ljudi.

Baranjski rudarji v Bosno in Srbijo.

Osijek, 1. septembra. (Izv.) Včeraj je
odšel iz Osjeka prvi transport beguncev,
in sicer se je odpeljalo 60 rudarjev z 28
ženami in 38 otroci. Določeni so za rud-
nike v Bosni. Danes odide drugi transport
222 rudarjev, 54 žena in 60 otrok, ki je

določen za rudnike v Srbiji. Ostali trans-
porti odidejo po načrtu, ki ga je izdelal
komite ministrov. Vsak transport je po-
polnoma oskrbljen z živežem in ga do
končne postaje spremlja po več redarjev.

Boji za zapadno
Ogrsko.

Dunaj, 31. avgusta. Vesti s štajerske
meje se glase, da so zapazili na različnih
obmejnih krajih, kjer vodijo preko meje
komunikacijska sredstva, madžarske toipe.
Neka toipa je napadla Hohenbrugg, vendar
jo je zavrnil oddelek avstrijske vojske. V
Kroiseggu in Lafnitzu so madžarske čete
plenile. Oddelki avstrijske vojske so se od-
pravili na tovarnih avtomobilih iz Hart-
berga v ogrožene kraje, da preženo sovra-
znika.

Dunajsko Novo mesto, 31. avgusta. Av-
strijsko orožništvo je opustilo Jennersdorf.
Železniška zveza med Jennersdorfom in
Fehringom je prekinjena, ker so Mažari
razdelali progo. Pri Železnem (Eisenstadt,
Kismarton) je avstrijsko orožništvo zased-
lo St. Margarethen, Rudersdorf in Siegers-
dorf.

LDU Budimpešta, 31. avgusta. (MKU.)
Kakor poroča vrhovni vladni komisar grof
Sigray, so davi očistili Sopronj neodgovor-
nih elementov in bo to delo do večera kon-
čano v vsem drugem pasu. Orožništvo je na
deželi razorožilo več manjših oddelkov.

LDU Budimpešta, 31. avgusta. (MKU.)
Kakor poroča vrhovni vladni komisar grof
nih elementov in bo to delo do večera kon-
čano v vsem drugem pasu. Orožništvo je na
deželi razorožilo več manjših oddelkov.

LDU Budimpešta, 31. avg. (MKU.)
Vrhovni vladni komisar grof Sigray je te-
kom današnjega dne stavil generalom med-
zavezniške vojaške misije vprašanje, ali ne
smatrajo, odgovarjajoč želji prizadetega
prebivalstva, za umestno, da se v obline
prvega izpraznjevalnega pasu zopet pošlje
madžarsko orožništvo, da se prepreči iz-
gredi. Po sporočilu grofa Sigraya bi se po-
slala v vsako obino po dva orožnika, ki bi
se pri prvem pojavu avstrijskega nasilja

takoj umaknila, do tedaj pa bi skrbela za
vzdrževanje reda. Uveljavljanje take od-
redbe zavisi od odgovora vojaške misije.

Boji z Albanci.

Belgrad, 1. septembra. (Izv.) Po ve-
steh, ki prihajajo z albanske meje, Albanci
neprestano napadajo naše predstraže. Pred
dvema dnevoma so po vesteh iz Podgorice
napadli naše predstraže in streljali skoro
pol ure na nje. K sreči je bil od naših ran-
jen samo en narednik.

Rusi na albansko mejo.

Belgrad, 1. septembra. (Izv.) V Jugo-
slavijo je prispel nov oddelek ruskih be-
gunciev in sicer nad 250 kozakov, ki so
sprejeti kot orožniki in bodo poslani na me-
jo Albanije.

LEPO DELAJO Z NAMI.

Belgrad, 31. avgusta. Zavezniška ko-
misija za razdelitev ladij je obvestila bro-
darski sindikat in našo vlado, da imamo
odkupiti ali vrniti nastopne ladje: »Ava-
le«, »Strossmayer«, »Vojvoda Mišić«,
»Knez Pavel« in 52 vlačilcev. Ta odredba
je napravila v vseh naših krogih nepovo-
ljen vtis, ker so te ladje vojni plen naše
vojske.

PROTI KOMUNISTOM NA ČESKEM.

Praga, 31. avgusta. Listi poročajo iz
Užboroda, da so orožniki v sosednji vasi
zajeli komuniste, ki so se udeležili zbora-
vanja, katerega oblastva niso dovolila.
Zborovanju je prisostvovalo 60 komuni-
stičnih zaupnikov iz Podkarpatske Rusije.
Osem komunistov je bilo aretiranih, med
njimi tudi bivši poslanec Suranyi ter vodi-
telja komunistov Illes in Pis. Večina ude-
ležnikov je pobegnila, med njimi tudi ma-
žarski organizator Seidler.

Dr. A. Gosar:

Bistvo samouprave.

Samouprava v svojem prvotnem in
popolnoma splošnem pomenu besede zna-
či, da ljudje poedinci, kakor tudi razne
družabne enote, oziroma interesne sku-
pine ljudi same upravljajo svoje zadeve.

Na prvi pogled se zdi, kakor da bi
tako umevana samouprava pomenila isto
kot individualistično-liberalno geslo po-
polne svobode in prostosti, po katerem naj
bi vsakdo neovirano sam zase in svobodno
urejal svoje zadeve. V resnici vidimo se-
veda, da to liberalno načelo v svojih prak-
tičnih posledicah bistveno nasprotuje
splošni samoupravi ter jo uničuje. Prizna-
nje neomejene prostosti v kulturnem, go-
spodarskem, političnem in vobče social-
nem življenju daje vso moč in oblast v
roke razmeroma maloštevilnim močnejšim
poedincem, stanovom in slojem. Ti izkori-
ščajo svojo premoč sebi v prid ter v škodo
neprimerno številnejšim, pa slabjšim dru-
gom, kateri se morajo, kljub vsej načel-
no priznani svobodi in neodvisnosti,
dejanski po njih ravnati in njim služiti.
Zato si liberalizem in samouprava širših
slojev ne le nujno nasprotujeta, marveč se
dejanski izključujeta.

Splošno, vse poedince, stanovne in
sloje obsegajoča samouprava ne more biti
neomejena ter ne sme značiti njihove po-
polne svobode in prostosti, marveč se
mora ravnati vedno po splošnih družabnih
ozirih ali koristih. Popolna samouprava bi
pomenila uveljavljanje čistega liberalizma
in — kolikor se tiče širših, negospodujočih
krogov in slojev — brezpogojno svoje last-
no uničenje. Koristi poedincev, raznih dru-
žabnih enot, oziroma interesnih skupin se
križajo ter si celo naravnost nasprotujejo.
Zato mora popolna svoboda v njihovem
čuvanju in zasledovanju nujno dovesti do
nadvlade tistih, ki imajo dejansko premoč.

Samouprava — seveda kot splošno,
za vse veljavno načelo — torej ni libera-
len, marveč čisto socialen pojem. Ona daje
poedincem, raznim družabnim enotam ter
interesnim skupinam poedincev vse prav-
ice in vso prostost, kolikor je to v višjih
družabnih ozirih koristno ali vsaj dopustno.
Prava samouprava nima torej pred očmi
samo interesov in koristi tistih, za katere
neposredno velja, marveč je ozirata tudi na
potrebe širših družabnih enot in skupin,
jih upošteva ter se po njih ravna. Ako n.
pr. zagovarjamo načelo občinske samo-
uprave, ne smemo pri tem prezreti inter-
esov in koristi višjih političnih enot, pri
nas, okrajev (srezov), oblasti in države,
kajti načelo splošne samouprave za-
hteva, da lahko tudi v okviru okrajev,
oblasti ali države vsi njihovi člani sami
svobodno upravljajo svoje skupne zadeve
in da jih pri tem ukrepi ene same ali samo
nekaterih občin ne smejo ovirati in ome-
jevati v njihovih samoupravnih pravicah.

Iz vsega navedenega sledi, da moramo
svojo početno definicijo samouprave radi
jasnosti izpopolniti ter reči: samouprava
pomeni tak družaben red, v katerem ljud-
je, poedinci, kakor tudi razne družabne
enote, oziroma interesne skupine ljudi
same upravljajo svoje zadeve, kolikor je
to iz višjih družabnih ozirih koristno ali
vsaj dopustno.

Osnovna misel samouprave je prav-
zaprav ta, da predvsem vsak posameznik
sam svobodno in neodvisno upravlja vse
svoje zadeve, kolikor je to pač iz družab-
nih ozirih koristno oziroma dopustno, in
še iz te osnove izvira ideja samouprave
poedinih družabnih enot ali interesnih
skupin. V samoupravi je torej zapopadeno
liberalno načelo svobode, samo da ni pod-
rejeno individualnim, marveč socialnim
koristim, vsled česar tudi ni neomejeno.
marveč velja samo v toliko, kolikor do-
puščajo to družabni interesi.

Čim večja je kaka samoupravna enota,
tembolj se v resnici oddaljuje od pravega
samoupravnega temelja, po katerem naj
bi vsak človek svoje zadeve neposredno
sam upravljal in uravnaval. V oblasti (po-
krajini) n. pr., še bolj pa v državi, uprav-
ljajo državljani svoje zadeve samo še po-
sredno po svojih odposlancih. Poleg tega
pa se še prav rado dogodi (vzglede sedanje
razmere v Sloveniji!) da se vsa uprava
vrši drugače ali celo ravno nasprotno kot
na znaten del prebivalstva želi in hoče.

Ako se torej hočemo osnovni samoupravni ideji kar najbolj približati ter jo kolikor mogoče dosledno uveljaviti, tedaj moramo to storiti najprej pri poedinu ter najnižjih, oziroma najmanjših samoupravnih enotah, n. pr. občinah, srenjah itd. Samouprava se mora opirati na široke mase, biti mora samouprava ljudstva. Poedinec mora uživati — dejanski in ne samo načelno kot v liberalizmu — vso svobodo, ki se mu lahko prizna brez škode za družbo, najmanjše družabne enote, oziroma interesne skupine ljudi morajo v najširšem obsegu — zopet seveda kolikor dopuščajo to širše, splošnejše koristi — same upravljati svoje zadeve in višjim, oziroma večjim samoupravnim enotam se smejo prepustiti samo tiste skupne zadeve, ki se morajo nujno enotno upravljati, oziroma urejati, ker bi sleherna neenotnost povzročala skupnosti preveliko škodo. **Dosledno uveljavljeno načelo samouprave izključuje sleherni centralizacijo v višjih, četudi samoupravnih edinicah, kjerkoli je samoupravna ureditev v poštev prihajajočih zadev v nižjih ali manjših enotah izvedljiva ter splošnosti neškodljiva.**

Po Erzbergerjevem umoru.

Katoliški centrum v Nemčiji je zadnja dva meseca izgubil pet svojih najboljših glav zaporedoma. Zadnji je Erzberger, ki je bil padel kot žrtev vsenemškega mlačevanja za svojo radikalno mirovno politiko. Erzberger je pomenil za Centrum zastopnika cele struje, ki se je borila proti vsenemškemu nacionalizmu, junkerjem in industrijskim baronom. Da je krščansko socialno delavstvo razumelo ta njegov pomen, je razvidno iz dejstva, da je v pogrebem sprevedu korakalo 20 nemških katoliških delavskih društev. Erzberger ni bil delavski poslanec, bil pa je po svojem mišljenju in delu delavskim težnjam blizu. Njegova smrt zato ni razburila le krščansko socialnih delavcev, marveč tudi socialdemokratsko. Imela je ta nepričakovani uspeh, da se je nemško ljudstvo na mah dvignilo proti vsenemškemu monarhističnim naklepom. Celo obe socialistični stranki, ki sta si doslej bili tako nasprotni, je Erzbergerjeva smrt zblížala.

Umor poslanca Erzbergerja je povzročil po vsej Nemčiji veliko razburjenja. Ugotovljeno je, da je atentat delo konservativnih in protirepublikanskih skrajnih desničarjev, ki so imeli v njem enega največjih nasprotnikov. Bržkone je bil njegov umor sklenjen na zborovanju desničarjev, ki se je vršilo par dni pred atentatom in so se ga udeležili razni generali in principi. Splošno se smatra v Nemčiji umor kot signal za protirevolucijo. Nemška vlada je zato izdala naredbi proti antirepublikancem, v kateri se prepovedujejo vsi spisi, ki pozivajo k napadom na predstavnike republike in k upor, ter vsa protidržavna zborovanja in sestanki.

Umor je našel odmeva po vseh časopisih. Židovska »Vossische Zeitung« pravi, da je mrtev Erzberger nevarnejši, kakor je bil v življenju. Liberalni »Berliner Tageblatt« piše: »Morilci niso hoteli zadeti osebe Erzbergerjeve, ampak politični sistem v Nemčiji. Krogle, ki so ubile Erzbergerja, so bile namenjene nemški republiki.« »Korespondenca večinskih socialistov« piše: »Erzberger je mrtev, toda njegov duh mora živeti dalje, ako se hočemo izogniti novi revoluciji« ter poziva vlado, da ukrene energične korake, da se v kalu zaduši monarhistično reakcionarno gibanje. »Vorwärts« piše: »Nemško delavstvo se bo z vso silo uprlo poizkusom uvesti v Nemčiji fašistovski običajec, ter »Na nasilstvo moramo odgovoriti s silo«. Pariški »Intransigeant« piše: »Ni dvoma, da je postal Erzberger žrtev zločinskih vsenemcev, ki mu niso mogli dopustiti podpisa premirja z maršalom Fochom in ne morejo pozabiti njegovega nastopa proti nemškemu militarizmu, ko je l. 1917. zaklical: »Mir brez prisilnih prisilnih brez aneksij!«

V ponedeljek se je vršilo v Berlinu zborovanje poslancev obeh socialističnih frakcij, iz katerega so poslali vladi zahtevo, da podvzame proti povzročiteljem političnih umorov in hujskačem proti državi najstrožje korake. Podobne zahteve so stavile vladi tudi razne strokovne organizacije in izjave, da se stavijo vladi na razpolago za brambo demokratske republike.

Tudi katoliški centrum je na katoliškem shodu v Frankfurtu sklenil oster protest proti političnim umorom. Obenem pa svari ljudstvo pred vzemiranjem. Opozarja vse, naj se ne dajo zapeljati od političnih strasti in od hujskačev ter jih poziva na pozitivno delo.

V Berlinu se je vršila včeraj velika demonstracija za republiko. Po drugi uri popoldne je počivalo vse delo in so imeli delavci po obhodih na desetih krajih zborovanja. Tudi iz drugih krajev poročajo o demonstracijah proti monarhistom. Po nekod je prišlo tudi do spopadov in je bilo več ljudi ranjenih.

Monarhisti se pritožujejo nad strogimi odredbami vlade. Opaža se pa zadnje dni velik preokret mnenja v desničarskih krogih. Prejšnje veselje desničarjev nad padcem Erzbergerja je pojenjalo in zdi se, da se zavedajo resnosti trenutka.

Vse kaže, da bo imel Erzbergerjev umor za Nemčijo osobito pa za monarhiste hude posledice in da v Nemčiji še vedno vre.

MAZARSKI DEMOKRAT PRI PAŠIČU.

Belgrad, 31. avgusta. Danes popoldne ob enajstih je ministrski predsednik g. Pašić sprejel g. Oskarja Jassija, vodjo madžarskih demokratov. Razgovor je trajal dalje časa in se je tikal aktualnih vprašanj, ki se nanašajo na madžarsko politiko.

POMOČ RUSIJI.

Pariz, 31. avgusta. Dne 30. avgusta se je sestala na Quai d'Orsay konferenca za pomoč Rusiji. V imenu Amerike je prisostvoval g. Walter Brown, ki se je vrnil iz Rige. Udeležil se je posvetovanja tudi francoski minister za zdravstvo Leredy. Že prvi dan je prišla konferenca do važnih sklepov.

KAJ JE Z GRKI?

Atene, 31. avgusta. »Patris« od 28. t. mes. objavlja izjavo grškega ministrskega predsednika Gunarisa, ki jo je dal njegovemu sotrudniku. Gunaris je dejal, da vlada ne ni dobila nobenih obvestil o poteku operacij na maloazijski fronti. Po gotovih znakih se da sklepati, da se borba nadaljuje. List veli dalje, da so Turki pravčasno pripravili obrambno črto za vso fronto in so šele potem napadli Grke, a so bili odbiti. Turki še vedno vso naglo napredujejo Angoro in uničujejo železniško progo ter jemljejo material seboj.

Katoli. shod v Ribnici.

ZA RIBNIŠKI, VELIKOLAŠKI IN KOČEVSKI OKRAJ.

Spored:

V soboto, dne 3. septembra zboruje od 9. do 12. ure v odsekih katoliško dijaštvo in učitelstvo, popoldne od 2. do 5. ure pa naši Orli, fantje sploh in društveni voditelji, Orlice, dekleta in žene. — Zvečer ob 8. uri priredi katoliško dijaštvo komerc.

V nedeljo, dne 4. septembra. Ob pol 9. uri bo sprejem onih, ki pridejo peš in z vozovi; ob 9. uri sprejem udeležencev na kolodvoru, slavnostni sprejem na trg, kjer bo cerkveni govor in sv. maša, ki jo služi premil. g. škof dr. Andrej Karlin; po službi božji ob 11. uri otvoritev slavnostnega zborovanja in govor o katoliški šoli; od 12. do 2. ure kosilo; ob 2. uri slovesne litanije na prostem, potem pa nadaljevanje slavnostnega zborovanja z govori o katoliškem tisku in mladinski organizaciji; ob 5. uri slovesen zaključek.

Politični dogodki.

+ Vedno lepše! »Jugoslavija« je, kakor znano, prinesla vesti iz Zagreba, da je g. Tribuč tam v imenu gg. Praprotnika in dr. Žerjava iskal priče proti g. Pesku ter jim ponujal po 100.000 kron. Ta vest »Jugoslavije«, ki smo jo posneli tudi mi, je v javnosti vzbudila veliko pozornost. Vsakdo se je vpraševal: kako to, da gospod Tribuč v imenu gospoda Praprotnika in teži zadevi išče priče? Stvar je bila očitno tudi g. Tribuču neprijetna; saj tako sledi iz »Poslanega«, ki ga je priobčil v včerajšnjem »Jutru« in »Slov. Narodu«. Tu trdi g. Tribuč, da ni prejel od g. Praprotnika ali g. dr. Žerjava nikakega naročila, naj poišče kako pričo proti g. Pesku, še manj pa kak denar ali ček. Današnja »Jugoslavija« pa ugotavlja, »da je bil g. Tribuč v Zagrebu pri nekem uradniku, ter mu ponujal ček za 100.000 kron, naslovljen na Prvo hrvatsko štedionico, če izpove ka, zoper g. Peska, da je g. Tribuč dejal, da ima ček od gg. dr. Žerjava in Praprotnika in da je prišel po njiju naročilu. Istina pa je tudi, da je odšel g. Tribuč z dolgim nosom, kajti odgovor je bil, da dotičnik g. Peska sploh ne pozna osebo in da se podkupit ne da in konec in doslovno: »Pove te g. dr. Žerjava, če je on šuft, da jaz nisem.« — Tako »Jugoslavija«. Seveda prepuščamo odgovornost za vse te navedbe listu, ki jih je prvi prinesel. Toda s tem zadeva še ni končana. Na izjavo dr. Žerjava, da se mu ta zadeva že gnusi, odgovarja »Jugoslavija«, da je to verjetno in se norčuje iz strahu demokratov, ki pričakujejo sedaj ofenzive od strani »Jugoslavije«. Ta list namiguje na skrivnostno smrt Štritofova. Tudi so začeli nekateri iskati ljudi s tistimi moralnimi grehi, kakoršne očita o demokratski Pesku, v vrstah demokratov. Vsed tega so demokrati zelo razburjeni. Njihovi listi sedaj že molče o Peskovi aferi; medtem ko Peskov list sedaj udarja naprej. Stvar postaja vedno lepša in dozdeva se, kakor da bi se dosedanjí obtožitelji pričeli spreminjati v obtožence.

+ »Atentat na princa Gjorgja.« Dne 29. avgusta smo poročali, da praški »Narodni Listy« prinašajo vest o nameravanem

atentatu na princa Gjorgja v Karlovih varah. Drugi dan se je »Jutro« obregnilo ob nas radi te vesti, češ da ni resnična. Mi ki smo navadni zemljani, res ne moremo vedeti, ali se je princ Jurij nahajal tedaj na Češkem ali na Francoskem. »Jutro«, ki vse dobro ve, pravi, da je bil tedaj princ že na Francoskem. Včeraj smo sicer bral telegram, da princ pride v Pariz še le jutri. Pa »Jutro« gotovo vseeno vse bolje ve. V rokah imamo belgrajsko demokratsko glasilo »Epoha«, ki je posestrimo »Jutru«. Ta poroča iz Prage dne 29. avgusta: »Narodni listi iz Prage javljajo: Da je uhapšen Kamijel Doš, koji je hteo izvršiti atentat na princa Gjorgja u stanici u Karlsbadu.« — »Jutro« naj tedaj prime za ušesa vojeva demokratskega kolega v Belgradu, pa ne radi poročila o atentatu, pač pa radi »Karlsbada«.

+ Anarhija v južni Indiji. Časopisi poročajo, da je položaj v južni Indiji resen. Govori se o uporu. Železniške proge so pretrgane, poštni uradi so oropani in v več mestih vlada druhal. Uporniki gredo ropajoč in uničujoč od kraja do kraja.

+ V Bački in Banatu smo morali 20 m. m. prepustiti Madžarom naslednja mesta in sela: Aliamaški, Vinogradi, Baračka, Bački Ajmaš, Baja, Balmanostor, Bihič, Boršad, Čavali, Čataja, Čikerija, Dantovo, Gaza, Gornji sv. Ivan, Kačmar, Kelebija, Kumbaia, Madaraš, Santovo, Jatahaza in Vaskut (Bačka); Dasha, Kibe'haza, Mali Sombor, Novi sv. Ivan in pa Sirig (Banat).

Ljubljana s porotom.

Včeraj je obsodila porota Josipa Guzelja, ki je bil obdolžen roba pri Krivčevi v Babni gorici in ki je izvedel kot vojak več goljufij, na tri leta težke ječe.

Porotnemu senatu je predsedoval danes višji deželnosodni svetnik Anton Bulovec, votanta sta bila gg. višji sodni svetnik Leopold Žužek in okrajni sodnik Kajetan pl. Premierstein; državno pravništvo je zastopal prvi državni pravdnik g. Niko Dominico. Prvi se je zagovarjal Ljudevit Kos, katerega je zagovarjal dr. Lovrenčič.

Tatvina v župnišču v Leskovcu.

Dne 20. avgusta 1901 v Spodnji Šiški rojeni Ljudevit Kos se je učil pri Ivanu Peteršiču v Ptuj u trgovine. Ker je nameraval vstopiti v podčastniško šolo, je izstopil iz trgovine in pohajkoval po Ljubljani, kjer je imel zavetje pri stricu Henrik Kosu. Dne 18. maja 1921 je obiskal svojega strica, župnika Mateja Kosa v Leskovcu nad Škofjo Loko. Izvedel je od njega, da hrani v svoji blagajni približno 80.000 K, katere je nabral med farmani za nabavo novih zvonov. Odšel je nato v Ljubljano nazaj, kjer mu je vedno rojila po glavi misel, da mora strica okraati. Dne 26. majnika je zopet obiskal strica. Nameraval je ukrasti stricu ključke od blagajne v času, ko je župnik spal, toda svojega namena takrat ni izvedel. Drugi dan si je prilačil stričev samokres, izvalil strica na Blegaš, kjer ga je nameraval usmrtiti, da bi se polastil denarja, toda končno je ta načrt opustil. Ko sta se stric in njegova kuharica pedala od doma, je poiskal mladi Kos ključke od stričeve pisarne in našel v njej ključke od blagajne, katere je stala v veži. Iz blagajne je vzel dva zavitka bankovcev in drugi denar, kateri se je tam nahajal. Kuharici Ivani Platiša je pa vzel iz predala v kuhinji 100 kron, 95 lir, srebrno uro in žepni nož. S svojim plenom je mladi Kos pobegnil čez mejo v Cerkljo. Ko sta prišla župnik Matej Kos in Marija Platiša nazaj domov, sta precej videla, da sta bila okradena. Župnik Kos je naprosil Luka Peternela in Antona Raspeta, da sta zasledovala mladega Kosa, katerega sta tudi v resnici dobila v neki krčmi v Cerkljem. Nekaj časa je tajil, ko sta ga stavila na odgovor; končno jima je pa, izvzemši 500 lir, ukradeni denar izročil. Navedenima zasledovalcema se je pridružil še Jernej Jereb in vsi trije so mladega Kosa prignali v župnišče v Leskovcu, kjer so ga še enkrat preiskali in našli pri njem 500 lir, nož in srebrno uro. Orožniki so na to mladega Kosa aretirali. — Kos je pri razpravi povedal, da je res okradel svojega strica in Ivano Platiša. Rdečica sramu mu je pokrila lice. Le s težavo mu je tekla beseda in je odgovarjal predsedniku višjemu svetniku Bulovcu.

Porotniki so vprašanje glede krivde tatvine soglasno potrdili, nakar je višji dež. sod. svetnik Bulovec razglasil sodbo, ki se glasi na poldrugo leto težke ječe.

Nasilen, nepoboljšljiv tat.

Kleparski pomočnik, dne 14. februarja 1890 v Metliki rojeni Julij Derganc je bil zaradi tatvine že večkrat predkaznovan. Pred poroto je prišel zaradi sledečega slučaja. Ivanka Peternel je natakarica pri gostilničarki Ivanki Brenčič v Florijanski ulici št. 24. Njena soba leži zraven spalne sobe spremljevalca vlakov Martina Mlakarja. Obe sobi loči samo lesena stena. Dne 7. majnika letos je prišel Mlakar utru-

en s potovanjima domov. Do policijske ure je mudil v gostilni, v kateri je bil tudi Derganc, ki je videl, da ima Mlakar v svoji sobi več bankovcev po 100 dinarjev. Mlakar je šel v svojo sobo spali. Derganc je po policijski uri šel v sobo natakarice Ivanke Peternel, a ga je gos. natakarica repodila. Po polnoči je Derganc prišel rkatni na okno natakarice Peternelove in o je klical. Ker se mu ni oglasila, je kar krpil z zobmi. V sobi se je oglasila Mlakar, ki je spal in gledal smučal. Kar je zaslišala Ivanka Peternel skozi leseno steno v sosednji sobi šarenje, a Mlakar je napredal in smrčal. Peternelova, katere je sunila tatu v Mlakarjevi sobi, je klicala Mlakarja, ki se ji pa ni oglasil, pač pa je šla v Mlakarjeve sobe udarec in ječanje. Peternelova je namreč izklicala Mlakarja, kateri je slišal, da hodi nekdo tiho po sobi. Ko je vprašal Mlakar, kdo je, je dobil udarec po levi strani glave na sence tako, da se je onesvestil. Udaril ga je bil Derganc, ki se je prikradel v Mlakarjevo sobo in mu je izmaknil ves denar, nikel-nasto uro z verižico, denarnico in nož; ko se je Mlakar prebudil in izpregovoril, se je Derganc zbal za svoj plen in si ga je hotel z udarcem obraniti. V resnici je Derganc Mlakarja omamila z udarcem in nato s svojim plenom izginil iz sobe.

Derganca je zagovarjal g. dr. Lukman. Ob zaključku »Novega časa« se je razprava nadaljevala.

Dnevni dogodki.

— Odvetnik pred kazenskim senatom ljubljanskega deželnega sodišča. Dne 31. avgusta letos je sodilo zborni sodišče ljubljanske deželne sodnje o sledeči zadevi: Dne 18. maja 1921 so se v Žerovnici sodno cenila zemljišča. Ko sta sodna cenilca Val. Mulej in Janez Čop cenila parcelo, se je na zahtevo dr. Mirkota Trillerja iz Radovljice, ki je zastopal Ano Prešeren, cenitev ponovila in sicer na čez in ne po m², kakor prvotna ocenitev. Ob tej priliki je dr. Mirko Triller rabil besede, da sta izvedenca pri prvotni cenitvi povedala oslarijo, ki pa jo hočeta sedaj napraviti plavšibel s tem, da pri senu priščipavata cene. Državno pravništvo je zavzelo nazor, da je dr. Mirko Triller sodna cenilca žaljivo graal in da je njegova kritika presežala dopustne meje običajne dostojnosti pri uradnem poslovanju in je predlagala, naj se dr. Mirko Triller po § 104 srb. k. z. kaznuje. Po končani razpravi je sodišče po § 259 k. pr. z. dr. Mirko Trillerja oprostil.

— Ameriško pismo. Gospod urednik! Povejte svojim rojakom, naj ne silijo s truhom za kruhom v Ameriko, ker danes so za delavca-težaka tu slabši časi. Tvornice obratujejo z zmanjšanim številom delavcev, mnogo naših fantov in mož dela samo po tri ali štiri dni na teden. A kakor po tvornicah tako je tudi po premogovih jamah. Danes je v Zedinjenih državah več ko 150.000 premarjarjev brez dela. Da je med to nesrečno, stradaljočo armado tudi precej Slovencev, je jasno ko beli dan. Lastniki premogovnikov se izgovarjajo, da nimajo naročil za premož, pa delavce hladnokrvno odpustčajo. Vobče se je v l. 1921. v Zedinjenih državah za 65 milijonov ton manj premožga nakopalo kakor pa povprečno zadnja štiri leta. — Za župnika slovenske cerkve sv. Jožefa v Forest City, Pa., je imenovan Valentin Mihelič, bivši župnik slovaške župnije v Westfieldu. — Dne 19. julija je obhajal svoj srebrni jubilej Rev. J. C. Smolej, rodom iz Kranjske gore. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani, semenišče pa v Celovcu. Par dni pozneje je praznoval srebrni jubilej Rev. Ant. Mikš, doma z Vrhnike. Slovesnosti njegovega jubileja so se udeležili poleg tujih tudi sledeči slovenski duhovniki: dekan M. Šavs, Bajec, Jager, Bozja, Missia, Ogulin, Schiffer in dr. Gruden. — Novi grobovi. Dne 2. avgusta t. l. je v bolnišnici umrla 60letna Marija Tekavčič, vdova Boršt-nik, rojena Verbič, rodom z Vrhnike iz znane Malnarjeve hiše. Rajna je dobro znana Ljubljancem. Njen mož je imel znano gostilno »Pri Ribiču« na Dolenjski cesti. Dne 27. julija smo pokopali Slovenko Ano Adlešičevo, vrlo in zavedno roki-njo, ki se je redno udeleževala slovenskih društvenih prireditev. Bilo ji je 57 let. Otroci so izgubili v rajni skrbno mater, Slovenci pa za vse dobro, blago in sveto vneto rojakinjo.

— Kokoši pred sodiščem. Velika nadlega za vsakega, ki ima obdelan svet, so kokoši, ki se ne le pasejo po tujem svetu, ampak tudi po kurjem načinu razkopavajo, da pridejo ponavadi korenine na dan. Lastnik sveta je oškodovan, pravico ima zahtevati od lastnika kokoši odškodnino, ki pa ni tako velika, da bi se splačalo hoditi radi tega na sodišče, pa tudi kokoši ne nosijo seboj napisa, čegave so. Pravdati se pa sploh ni prijetna stvar, zato je mnogo preprirov in žalitev, ki se pa končno vendar zaključijo pri sodišču. Nekd Vodmatčan je te dni pobil dve kokoši, ki

sta se pasli na njegovem svetu, namesto da bi jih bil ujel (seve, če bi se dalo), zaprl in zahleval odškodnino. Ubite kokaši je poslal lastnikom. Sodišče ga je oprostil, češ, da je ravnal v silobranu, ker se drugače ni mogel odkrižati nadležnih živali. Je sicer nekaj resnice na tej sodni utemeljilvi, vendar smo mnenja, da bi bila kurja družina v enem mesecu več kot za polovico manjša, če bi se vsi gospodarji oprijeli tega načela. Tudi bi ne mogli jamčiti, da bodo vsi gg. sodniki enakega mnenja, zato bo najbolje, če gospodarje svojih kokoši ne puščajo na prosto. V slučaju kake škode naj se pa oškodovanec obrne na pristojno župansko, ki je opravičeno nalogati globe za škodo, napravljeno po tujih živalih.

— Odstavljeno arhitekta Heinza, dosedanjega zagrebškega župana, pomeni veliko izgubo za Zagreb. Heinzl ni bil politik, bil pa je vzoren mestni gospodar. Veliko je storil za razširjenje Zagreba. Na Sajmistu je zgradil 11 štirinadstropnih hiš, na »Ciglanici« je prišel z zgradbo šestih trinadstropnih hiš, na Selski cesti se dviga cela kolonija dvonadstrop. hiš z malimi stanovanji. Pripravil je vse za zgradbo ogromne moderne kladnice, ki je v proračunu zahtevala postavko 120 milijonov kron. Veliko načrtov za razširjenje je z njegovim odstopom preprečenih.

— Hud pretep v Predosljah. Pred kazenskim senatom ljubljanske deželne sodnice se je moralo zagovarjati 5 fantov, ker so se dne 14. junija v Predosljah pri Kranju stopili. Ker k razpravi Ignacij Hočevar s Klanca ni prišel, so fantje povedali, da je bil nekje med tem časom ubit. Pretep je bil zelo hud, celo ofenzivo so fantje, kakor so pravili, izpeljali. Več jih je bilo poškodovanih. Sodišče je obsodilo čevljarja Franceta Koželja na 2, Franceta Hočevarja iz Rupe pa na 3 mesece ječe, ostale obtožence pa je oprostilo.

— Pretep v Vašah. Dne 27. avgusta so se stopili fantje v Vašah. Med pretepom je planil z gnojnimi vilami Ivan Jarc iz Vaš, ki je udaril z vilami Rudolfa Babnika in ga poškodoval. Jarc je povedal, da je Babnika zato udaril, ker je ta nedavno njegovega bratranca Pavla Turka iz Svetja z nožem nekoliko opraskal.

Na državni gimnaziji v Kranju se odpre šolsko leto 1921/22. dne 14. septembra s skupno sv. mašo na 8. uri. Duh. Po maši se bo učencem v učilnicah prebral in raz. žil disciplinarni red ter naznanil prihodnje sprejemne pogoje. V višje razrede se bodo vpisovali učenci tudi dne 12. sept. in sicer od 8. do 12. in od 14. do 16. ure v dotičnih učilnicah. Dne 12. in 13. sept. se morajo dokončati vsi izpiti. Redni šolski pouk se prične dne 15. septembra.

Realna gimnazija v Kočevju. Vpisovanje 12. septembra, izpiti sprejemni za I. razred in ponavljalni 13. sept., pričetek šolskega leta 14. sept. s slovesno službo božjo. — Na gimnaziji so I., II. in III. razred s slovenskim, IV. š. z nemščim učnim jezikom.

Ljubljanski dogodki.

Ij Obrtniki in rokodelski pomočniki se vabijo na sestanek, ki bo danes ob 8. uri zvečer v Rokodelskem domu. Nihče naj ne pozna! priti!

Ij Čemu služi magistratni prostori? Poročajo nam od ugledne strani: Ko so se znani JDSarski voditelji posvetovali, kaj naj ukrenejo, da ohranijo oblast v Ljubljani, so to posvetovanje imeli v prostorih ljubljanskega magistrata. Tu se je sklenilo, pričeti tisto gonjo proti g. Pesku, da ga moralno ubijejo. Ali so magistratni prostori za take namene določeni? Kdo je dal tistim JDSarskim možem dovoljenje, da smejo imeti tam svoje sestanke. Pripominjamo še, da je na teh sestankih imel glavno besedo g. dr. Žerjav, kateri sedaj pravi, da se mu cela zadeva gnusi. — Tako naša informacija. Dobro bi bilo malo pojasniti k temu.

Ij Slučaji griže s smrtnim izidom. Spricho nevarnosti, da se griža še bolj razširi, je bil mestni fizikat prisiljen odrediti, da ne sme noben mrlič, ki je umrl na griži, ležati doma, temveč ga je brez odloga prepeljati v mrtvašnico. Gg. zdravniki, ki so zdravili na griži obolele bolnike, se tedaj naprošajo, da v vsakem posameznem slučaju nemudoma odrede ozir. naroče prepeljavo mrtveca v mrtvašnico. Istotako se svojci umrlih na griži v svojem lastnem interesu opozarjajo, da se brez obotavljanja pokore navedeni odredbi, kajti sicer obstaja velika nevarnost, da se tudi oni okužijo in podležejo tej luti bolezni.

Na državnem učiteljskem v Ljubljani bo pričetek šolskega leta dne 21. t. m.; sprejemni izpiti za I. letnik moškega učiteljskega se prične dne 16. septembra ob 8. uri. Zdravniška preiskava vseh nanovo vstopnih

govorcev bo dne 19., gojenk pa 20. septembra. Vpisovanje na obe vadnici je dne 19., v višje letnike obeh učiteljskih pa dne 20. septembra. — Podrobnosti so razvidne na razglasu v šolskem poslopu.

Ij Iz državnega vzgojalšča je pobegnil l. 1906. v Dolu pri Hrastniku rojeni Josip Kotnik. Ušel je čez italijansko mejo v Trst, odkoder je pisal nekemu tovarišu dopisnico. — Iz zapora je ušel topničar Ivan Korčec iz Velenja.

Ij Najdeno. Naši so: Josip Rebek, Cankarjevo nabrežje 9, rujava usnjato listnico z denarjem, baron Karel Codelli, Codellijev grad, črno denarnico z večjo vsoto denarja, in Viktor Meze, Vidovdanska cesta št. 16, niklasto žepno uro »Roskopfe«.

Začetek šolskega leta 1921/22. na liceju in ž. njim združenih oddelkih. — Lic. ljudska šola. Vpisovanje v I. razred in ostale razrede 2.—5. se vrši v sredo, 14. sept. od 9. do 11. ure. Gojenke za I. razr. prinesejo s seboj kratki list in izpričevalo o cepitvenih kozah; gojenke, ki so že na zavodu, se zgledajo s svojim zadnjim izpričevalom. V višje razrede lic. ljudske šole ni mog. če sprejeti novih gojenk. Pouk se prične v četrtek 15. sept. in sicer za razrede 2.—5. ob 8. uri zjutraj, za I. razred pa ob 8. uri zjutraj. Vsi vstopniki v te razrede liceja, se vrši v priložni licejskega poslopa na Bleiweisovi cesti.

— Mestni dekl. licej. S šolskim letom 1921/22. ostanejo le še razredi IV.—VI. Vpisovanje za gojenke, ki želijo nanovo vstopiti v te razrede liceja, se vrši v ponedeljek, 19. sept. od 8.—9. ure. Gojenke prinesejo s seboj zadnje izpričevalo in kratki list. Sprejemni izpiti za te gojenke so 20. sept. ob 8. uri zjutraj. Gojenke, ki so bile že na zavodu, se javijo v torek, dne 20. sept. od 9.—11. ure dopoldne z zadnjim izpričevalom. Vpisovanje in pouk za licej in za obe gimnazije se vrši v poslopu »Mladika«, Šabičeva ulica. — Mestna ženska in ref. realna gimnazija. S šolskim letom 1921/22. se odpre št. III. razr. realne in VII. razred ref. alne gimnazije. Vpisovanje za nanovo vstopivše gojenke v I.—III. in V.—VII. razred se vrši v ponedeljek, 19. sept. od 9. do 11. ure. S seboj je prinesiti zadnje izpričevalo in kratki list. Sprejemni izpiti za gojenke za I. razred in morebitni sprejemni izpiti za gojenke višjih razredov je v torek, 20. sept. ob 8. uri zjutraj. Gojenke, ki so bile že na zavodu, se javijo 20. sept. od 9.—11. ure s svojim zadnjim izpričevalom. Ponavljalni in dodatni izpiti za licej in za obe gimnazije se vrši v torek, 20. sept. ob 8. uri zjutraj. — Vpisnina in prispevek za učila znašata za gojenke liceja in gimnazije 20 K. — Otvorilna služba božja za licejsko ljudsko šolo, za licej in gimnazijo je v sredo, 21. sept. v nunski cerkvi ob 9. uri. Obvezna je za vse gojenke. — Pouk se prične na liceju in gimnazijah v polnem obsegu v četrtek, 22. sept. ob 8. uri zjutraj. — Licejski trgovski tečaj. Rok za vpisovanje je določen na dan 29. septembra. — Gospodinjina šola. Rok za vpisovanje je določen na dan 30. septembra. — Podrobnosti navodila za oba zadnja oddelka zavoda se sledijo. — Gojenkam in staršem polaga ravnateljstvo na srca, da se točno držijo predpisanih rokov, kajti pozneje se ne sprejme gojenk pod nobenimi pogoji več.

Naša društva.

d Šentpetersko prosvetno društvo. Za 4. t. m. nameravani izlet k sv. Joštu odpade.

d Vsem odsekom! Dne 3. in 4. septembra se vrši na Brezjah katoliški shod in javen nastop Orlov. Bratski odseki naj se udeležijo tega nastopa polnoštevilno v krogih in naj vzamejo seboj telovadno obleko. Bratje, pokažimo javno svoje katoliško prepričanje, zberimo se ta dan pri naši Materi, izročimo sebe njenemu varstvu, priporočimo ji svoje delo. Kar je bratom Čehom Velehrad, to naj bodo nam Brezje. Bratje, ki se udeležijo duhovnih vaj v St. Vidu, imajo ta dan na Brezjah skupno sv. obhajilo. Vožnja je po vseh progah polovična.

Socialni vestnik.

o »Smele trditve«. Prejeli smo sledeči dopis: »Smela trditve« je naslov članka, katerega sem bral te dni v »Glasniku najsvetejših srec« št. 9 tega letnika. Pisec je sam čutil, da so njegove trditve nekoliko smeje, zato jih je kot take označil. Članek povdarja popolnoma pravilno, da krščanstvo ne potrebuje socializma, ki skuša le nekaj njegovih nauk kopirati in jih podajati kot lastno blago. Povdarja, da nam treba le resničnega krščanstva, potem bo socialno vprašanje izginilo iz sveta. Ne moremo pa akceptirati pisčevih izjav, »da je krščanski socializem le stopicanje za brezverskim socializmom, da je polovičarstvo, z desno nogo tu z levo tam, da nam mora biti dovolj krščanstvo.« Krščanski socializem ravno zahteva, da se krščanstvo v našem družabnem življenju udeležuje, da se zakoniti in od kristjanov ne le priznava, ampak tudi udeležuje. Če bi gosp. pisec trdil, da se krščanstvo tudi udeležuje v družabnem oziru, potem bi lahko trdil, da je krščansko-socialno gibanje odveč. Če pa sam priznava, da se ne udeležuje, potem pa mora biti opravičeno gibanje, ki stremi za tem, naj se udeležuje. In to gibanje je krščansko-social. Mar naj delavec, ki služi v kaki židovski tovarni, zahteva, da naj se njegov gospodar pokristjani in podvrže krščanskemu na-

uku? Kaj bo to delavcu pomagalo, če vidimo dan na dan, da tudi mnogi kristjani tam, kjer gre za dobiček, pozabijo na svojega Boga in njegov nauk. Seveda kristjanom bi moral biti najvišji pravec Bog in njegov nauk in prva ter poglavitna postava ljubezni do Boga in bližnjega. Če pa se to v vsakdanjem življenju ne dogaja in odločajo sebični interesi, nagnjenje po bogastvu itd. ali naj potem delavec čaka, da se bo ta splošno popačeni in samoljubju udani svet sam od sebe spreobrnil in delavcu dal, kar mu gre? Ali ni veliko bolj opravičena samoobramba in organizacija zatiranega delavstva v lastni stanov. organizaciji. Sicer je pa g. pisec dotičnega članka gotovo z nami tega mnenja in naziranja. Povedal je le, ali nekoliko preveč, ali pa premalo. Zato se mi je zdelo potrebno v odstranitev eventualnega nesporazumljenja zapisati te vrstice. Bralcem »Novega časa« pa sicer priporočam »Glasnik najsvetejših srec«, ki stane za celo leto le 8 K. in je dober cerkveni list. Kadar se bodo vsi delodajalci ravnali po smernicah tega lista, tedaj rad verjamem, da ne bo potreba več nobenega krščansko-socialnega gibanja. — A. K. — Tako dopis. Mi bi postavili le še to, da članek v »Glasniku« jasno kliče, kako potreben je socialni študij za vse in kako nujno je res krščanskim ljudem praktično delo med reveži.

Gospodarstvo.

— Poprava vojaških voznih kuhinj in gorskih kotlov v zabojih. Komanda dravske divizijske oblasti objavlja: Tehnična podjetja, mehanične delavnice, posamezni mojstri mehanične stroke itd. se pozivljejo, da si ogledajo nespravne vojaške vozne kuhinje in gorska kotla v zabojih, katere namerava vojaška oblast dati popraviti. Ponudbe in cena za izvršitev popravil navedenega materiala naj se dostavijo Komandi dravske divizijske oblasti do 10. septembra t. l. in in sicer za ono število kuhinj in kotlov, kolikor jih poedino podjetje, mojstri itd. hočejo oziroma morejo prevzeti in popraviti, tako da bodo prevzeti predmeti popolnoma kompletirani in dobro upotrebljivi. — Ponudbe je kolekovati s kolekom dveh dinarjev. — Tak nespraven material leži: V Ljubljani pri Ubojnem slagalištu voznih kuhinj okoli 450, prednjakov za vozne kuhinje 400, kotlov za vozne kuhinje 400, brdskih kotlov 350, zabojev za brdske kotle 150. V intendantskem slagalištu voznih kuhinj 150, brdskih kotlov 1600. V artiljerijski radiaciji voznih kuhinj 24, brdskih kotlov 150. Pri trupi voznih kuhinj 17, brdskih kotlov 50. V Mariboru pri trupi voznih kuhinj 17, brdskih kotlov 85, V Celju pri trupi voznih kuhinj 23. — In-

formacije daje divizijska intendatura. — Komanda Dravske Divizijske oblasti N. br. 10.096.

Poljska. Zagreb, 30. avgusta. Generalni konzulat poljske republike poroča: V Ljubljani se priredi prvi poljski mednarodni vzorčni semenj, ki bo trajal od 25. septembra do 5. oktobra t. l. Iz inozemstva se je prijavilo več kakor 1000 izložnikov. Na ljubljanskem sejmu bo posebno zastopana industrija vseh vrst in iz vseh delov Poljske republike. Posetniki si bodo mogli po konkurenčnih cenah nabaviti vsakovrstne proizvode poljske industrije: petrolej in vsakovrstne petrolejske proizvode, vse vrste industrijskega preobdelovanja krompirja, kakor spirit, dekstrin in dr., sladkor in melaso, pohišje, tkanine, klobuke, poljedelske in druge stroje, sesalke, kirurške in druge instrumente, proizvode od alpaka, srebra, od stekla, vijake, železne peči, krtače, sveče, tekstilno in papirnato galanterijo itd. Spricho nizkega stanja poljske valute (1 jugoslovanska krona je več kakor 10 poljskih mark) je nabava blaga na Poljskem jako koristna za trgovce. Prijavnice za udeležitev »istočnega sejma« se morejo dobiti ter izpolniti pri trgovskih zbornicah v Zagrebu, Ljubljani, Osijeku, Sarajevu, Splitu, Senju in pri generalnem konzulatu Poljske republike. Ako se v področju generalnega konzulata v Zagrebu prijavi najmanj dvajset obiskovalcev za istočni semenj, prevzame generalni konzulat organizacijo skupnega potovanja v Ljubljano v spremstvu generalnega konzula. Zadnji rok za prijave je 15. september.

— Zopet Stinnes. Newyorški telegram poroča iz Pitsburga, da je Stinnesov koncern sklenil z Združenimi državami pogodbo radi dobave milijona ton nemškega jekla. Cena nemških produktov je znatno nižja kot cena ameriških izdelkov.

— Švedsko žito za Rusijo. Švedsko časopisje poroča, da so ruski agenti nakupili 10.000 ton švedskega žita.

— Srebrni drobiž v Rusiji. V Rusiji so pričeli s kovanjem srebrnih novcev. Dnevno izdelajo v Moskvi 60.000 komadov srebrnih rubljev. Kmalu prično z izdelovanjem srebrnega drobiža po 50 kopejk. Boljševiška Rusija se sama vrača h kapitalizmu.

— Letina sliv bo letos v naši državi povprečno slaba. V Bosni bo za kakih 40 odstotkov slabša od lanske, v Slavoniji za 20 odstotkov. V Srbiji obeta biti letina enaka lanski. Cene se gibljejo med 10—15 K za 1 kg in so nižje ko lani, ker je povpraševanje iz inozemstva manjše.

Odgovorni urednik Anton Marinček.
Izdaja konzorcij »Novega časa«.
Tiska jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Ali nočete sreče?

Išče Vas za mal denar, ako kupite srečko Državne razr. loterije, katerih vsaka druga zadene dobiček. Srečke prodaja v to pooblaščen prodajalec srečk

Zadružna Gospodarska banka d. d. v Ljubljani.

Cenjenim naročnikom mogoče je še postreči s polovičnimi, četrtinskimi in osminskimi srečkami. Naročila za III. razred se sprejemajo do dne 5. septembra t. l. ter mora vsak igravec, ki začne igrati v poznejših razredih, plačati prejšnje razrede nazaj.

Cene srečkam:

Cela srečka 192 K, polovica 96 K, četrtina 48 K, osmina 24 K; za priporočeno pošiljatev zaračunamo 8 kron.

Vplačana delniška
glavn. K 30.000.000.

SLOVENSKA BANKA

Telefon šte. 567.
Ček. račun 12.205.

Obrestuje najugledneje

Vloge na blagajne in v tekočem računu.

LJUBLJANA, KREKOV TRG 10, nasproti „MESTNEMU DOMU“.

Izvršuje vse
bančne posle najkulantneje.

Ministrstvo financ kralj. Srbov, Hrvatov in Slovencev

7% državno investicijsko posojilo l. 1921 v iznosu Din. 500.000.000—

POZIV NA VPIS

Minister financ kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev na temelju Uredbe z dne 27. julija 1921 Dšt. 7941 vzakonjene s členom 130 Ustava pozivlje na vpis

7% drž. investicijskega posojila v nominalnem znesku Din. 500.000.000

To posojilo je investicijsko ter se bo porabilo izključno v svrhu splošnega dobra, kakor: popravilo, izvršitev in razširjenje železniškega prometa, stavbo novih in dovršenje započetih železniških prog, napravo in popravila pristanišč, cest, potov itd.

Nominalni iznos posojila je Din. 500.000.000 izdan al pari v kosih po Din. 100, 500, 1000, 5000 in 10.000 v 50.000 serijah po 100 številčk, obresti so 7% na leto ter se izplačujejo dekurzivno brez vsakega odbitka v polletnih kuponih in to 15. marca in 15. septembra vsakega leta pri vseh javnih blagajnicah in zato pooblaščenih denarnih zavodih brez odbitka kakršnega koli davka, koleka in takse.

Prvi kupon se izplačuje 15. marca 1922. V teku 10 let se to posojilo ne more konvertirati, niti v tem času obrestna mera znižati. V slučaju, da se posojilo po preteku 10 let konvertira, mora se imejteljem obveznic ponuditi izplačilo v nominalnem iznosu.

Posojilo je amortizacijsko ter se izdaja na 50 let. Amortizacija začenja 4 leta po emisiji, ter se vrši enkrat na leto pri Generalni direkciji državnih dolgov z žrebanje ali odku-

pom po določenem amortizacijskem načrtu, ki je na obveznici natisnjen. Posojilo je zavarovano s hipoteko, a potrebna svota za anuitet (obresti in amortizacijo) stavila se bo vsako leto v budget (državni proračun), za pokritje pa bodo služili pred vsem dohodki dotičnega investicijskega objekta.

Kuponi zastarajo 5 let potem, ko so zapadli, a izžrebane obveznice 30 let po žrebanju.

Posojilo bo kotirano na vseh domačih borzah.

Obveznice tega posojila so ravnopravne ostalim državnim obveznicam, uživajo pupilarno varnost, morejo se polagati kakor kavcije, uporabljati za fonde, ustanove, depozite pri vseh javnih blagajnah in privatnih podjetjih.

Obveznice se morejo lombardirati pri Narodni banki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ter njenih podružnicah po zakonskih predpisih.

Obveznice in kuponi tega posojila so prosti vsakega sedanjega in bodočega davka in doklade, kakor državnih tako tudi ostalih (oblastnih, okrožnih, srezkih in občinskih) kakor tudi vseh taks in pristojb v kraljevini.

Vpis se bo vršil od 1. do 30. septembra 1921

pri vseh denarnih zavodih Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev pod zgoraj navedenimi pogoji (za vsakih 100 Din. obveznice Din. 100 v gotovini). Za kontrolo porabe tega po-

sojila se bo izvolil poseben parlamentarni odbor. — Ko bo celo posojilo porabljeno, podal bo minister financ Narodni skupščini kraljevine S. H. S. poročilo o skupni porabi istega.

BEOGRAD, meseca julija 1921.

Minister financ **Dr. Kosta Kumanudi** l. r.